

Försvarsutskottet

Framtidsredogörelse, del 1 Strategisk omvärldsanalys och scenarier för 2045

Till framtidsutskottet

INLEDNING

Remiss

Framtidsredogörelse, del 1 Strategisk omvärldsanalys och scenarier för 2045 (SRR 7/2025 rd): Ärendet har remitterats till försvarsutskottet för utlåtande till framtidsutskottet. Tidsfrist: 1.3.2026.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ledande sakkunnig Jaana Tapanainen-Thiess, statsrådets kansli
- konsultativ tjänsteman Terhi Ylitalo, försvarsministeriet
- strategidirektör, trafikråd Hanna Perälä, kommunikationsministeriet
- specialforskare, överste (res.) Mikko Kauppala, Försvarsmaktens forskningsanstalt
- forskningschef, ingenjöröverstelöjtnant Jouni Koivisto, Huvudstaben.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- inrikesministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

(1) Syftet med statsrådets framtidsredogörelse är att hjälpa Finland att förbereda sig inför olika slags framtidsscenarier. Världen förändras snabbt, och därför behövs det till stöd för beslutsfattandet en gemensam uppfattning om i vilken riktning utvecklingen kan framskrida. Redogörelsen strävar inte efter att förutsäga framtiden, utan den presenterar eventuella utvecklingstrender och metoder med hjälp av vilka Finland kan lyckas under alla förhållanden. I arbetet granskas bland annat befolkningens åldrande, migrationen, den snabba tekniska utvecklingen, klimatförändringen, den ekonomiska omvälvningen och osäkerhetsmomenten i fråga om den internationella säkerheten.

Utlåtande FsUU 15/2025 rd

(2) Redogörelsen innehåller fyra olika framtidsbilder för 2045. I en värld av samarbete samarbetar staterna intensivt och främjar teknik och den gröna omställningen på ett ansvarsfullt sätt. I teknikjättarnas värld är stora teknikföretag mycket inflytelserika och ekonomin och vardagen kretsar kring data och teknik. I en värld av block är världen uppdelad i stormaktsgrupper, konkurrensen hårdnar och säkerheten försvagas. I en kollapsande värld förvärras klimat- och miljökrisen, ekonomin försvagas och konflikterna blir fler.

(3) Utifrån dessa framtidsbilder har man samlat åtgärder som är viktiga oberoende av utvecklingsförloppet. Sådana är till exempel att stärka utbildning och kompetens, satsa på teknik och forskning, bekämpa klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald, stärka de offentliga finanserna samt förbättra försörjningsberedskapen och säkerheten. Samarbetet inom EU och det internationella samarbetet är också viktiga för Finlands framtid.

(4) I redogörelsen nämns dessutom så kallade vilda kort, som är osannolika händelser som har stora konsekvenser om de inträffar. Sådana kan vara till exempel Rysslands kollaps, förstörelse av rymdinfrastrukturen eller Golfströmmens kollaps. Redogörelsen betonar att det är viktigt att Finland upprätthåller flera alternativa handlingsätt så att samhället ska kunna reagera på olika förändringar. Utbildning, säkerhet och ekonomiskt handlingsutrymme är Finlands styrkor, och upprätthållandet av dem hjälper oss att klara oss i osäkra tider.

(5) Redogörelsen betonar enligt utskottet mycket väl den avgörande betydelsen av samhälleligt förtroende. Finland har traditionellt varit ett land med högt förtroende, men den senaste tidens nedgång i förtroendeindikatorerna är en oroväckande trend med tanke på säkerheten. Förtroendet utgör grunden för en effektiv förvaltning, myndigheternas legitimitet och krishantering. Försvagat förtroende gör samhället med sårbart för desinformation, polarisering och hybridhot. Därför är upprätthållandet och stärkandet av förtroendet en central del av den nationella säkerhetsstrategin. Det förutsätter en mer systematisk uppföljning av förtroendeutvecklingen, konsekvensbedömning och bättre förståelse för hur olika förvaltningsområdets funktion återspeglas i hela systemets legitimitet.

(6) Redogörelsen betonar också att den inre och den yttre säkerheten är tätare sammanflätade än tidigare. Försämringen av den yttre säkerhetspolitiska miljön inverkar direkt på den inre säkerheten och kräver beredskap och förberedelser av ett nytt slag av myndigheterna och hela samhället. Aktörerna inom den inre säkerheten har en framträdande roll särskilt i bekämpningen av hybridhot, skyddet av kritisk infrastruktur och befolkningsskyddet.

(7) Försvarsutskottet fokuserar i sitt utlåtande på att bedöma framtidsredogörelsens samband med planerna för utveckling av Finlands försvar.

Utvecklingen av Finlands försvar på lång sikt

(8) Enligt de sakkunniga inom försvarsförvaltningen är framtidsredogörelsens första del till sina metoder en högklassig och innehållsmässigt heltäckande helhet som utgör en stark grund för Finlands säkerhets- och försvarsplanering på lång sikt. Framsyn är nödvändigt för försvaret eftersom den säkerhetspolitiska miljön förändras snabbt. Framsyn är alltid förenad med osäkerhet, och därför måste alternativa framtidsutsikter och deras konsekvenser granskas på bred front. Enligt de

Utlåtande FsUU 15/2025 rd

sakkunniga motsvarar redogörelsens metoder väl försvarsförvaltningens eget framsynsarbete, vilket stöder en långsiktig utveckling av försvarssystemet.

(9) Framtidsredogörelsens analys av förändringsfaktorer är heltäckande och till stor del förenlig med försvarsförvaltningens iakttagelser. De geopolitiska spänningarna, konkurrensen mellan stormakterna, den snabba tekniska utvecklingen, klimatrisker och ekonomiska omvälvningar är centrala faktorer som formar framtiden enligt alla undersökningar. Särskilt utvecklingen i Ryssland och de olika scenarierna för dess framtid utgör ett betydande osäkerhetsmoment som har en direkt inverkan på Finlands säkerhet. Också utvecklingen i Förenta staterna och Europeiska unionen är förenad med betydande osäkerhetsmoment. I sitt betänkande om försvarsredogörelsen (FsUB 5/2025 rd, stycken 21 och 22) har utskottet granskat utvecklingen i Förenta staterna närmare. En del av scenarierna i redogörelsen behandlar dock den militära säkerheten och utvecklingen av krigföringen på en ganska allmän nivå.

(10) De sakkunniga inom försvarsförvaltningen ansåg att redogörelsens scenariearbete och analys av osäkerhetsmoment är mycket lyckade. Scenarierna är viktiga redskap för beredskap och planering. De hjälper till att gestalta både önskvärda och oönskade utvecklingsvägar och på så sätt rikta beredningen av försvaret och säkerhetspolitiken.

(11) Utifrån både försvarsförvaltningens analyser och redogörelsen kan man identifiera flera kritiska åtgärder som är nödvändiga oberoende av hur den framtida utvecklingen framskrider. Sådana är att upprätthålla ett starkt nationellt försvar som en del av Nato, intensifiera det nordiska och europeiska försvarssamarbetet, stödja det regelbaserade internationella systemet samt att hantera försörjningsberedskapen och de kritiska beroendeförhållandena. Dessutom är stärkandet av den tekniska utvecklingen, forskningen och FoUI-verksamheten, utvecklingen av cybersäkerheten samt tryggheten av informationshanteringen centrala i alla scenarier. De sakkunniga betonar också beredskapen för hybridpåverkan, klimatförändringens konsekvenser och eventuella omfattande folkförflyttningar. Upprätthållandet av hela samhällets kriställighet, kompetens, befolkningens funktionsförmåga och försvarsvilja ses som grunden för den framtida säkerheten.

Vikten av internationellt samarbete

(12) Internationellt samarbete är en väsentlig del av Finlands framsynsförmåga och försvarsplanering. Samarbetet har under de senaste åren utvidgats och fördjupats och bedrivs med såväl försvarsförvaltningar, internationella organisationer som forsknings- och sakkunnigorganisationer.

(13) En av de viktigaste samarbetskanalerna är Natos framsynsarbete, där Finland deltar aktivt. Experter inom försvarsförvaltningen deltar bland annat i utarbetandet av Natos rapporter Strategic Foresight Analysis (SFA) och Future Operating Environment (FOE). Dessa analyser är centrala i alliansens långsiktiga planering, och Finlands roll har stärkts i och med Natomedlemskapet. Finland har också stött utvecklingen av Natos framsynsförmåga genom att stå värd för alliansens första framsynskonferens i Helsingfors och genom att ge utbildning för Natos framtidsanalytiker till exempel via framtidscentret vid Åbo handelshögskola.

(14) En annan viktig partner är organisationen Defence Futures vid Storbritanniens försvarsministerium, med vilken samarbetet är intensivt. Finland deltar aktivt i utarbetandet av den av brit-

Utlåtande FsUU 15/2025 rd

terna producerade rapporten Global Strategic Trends, och samarbetet stärks av att Finland har placerat en kontaktperson direkt i organisationens verksamhet. Inom ramen för det brittiska paraplysamarbetet utförs också nordiskt framsynsarbete i anslutning till försvaret och mer omfattande säkerhetsteman.

(15) Det nordiska samarbetet har under de senaste åren blivit allt mer systematiskt. Tidigare bestod samarbetet främst av bilaterala diskussioner om strategisk planering, men för närvarande jämför länderna tillsammans sina omvärldsbedömningar och utför gemensamt framsynsarbete. Det har att göra med Nordefcos strukturer och ett mer omfattande samarbete kring den övergripande säkerheten. Det finns också aktörer från andra länder, såsom Tyskland och Estland, varvid samarbetet sträcker sig också utanför Norden.

(16) Försvarsförvaltningen samarbetar aktivt också på EU:s forum för försvar och säkerhet samt med forskningsinstitut och tankesmedjor, såsom Rand, Chatham House och tankesmedjan Atlantic Council. Via dem får Finland aktuell information om den tekniska utvecklingen, geopolitiska förändringar och framtida militära trender. Via Europeiska försvarsbyrån (EDA) deltar Finland i framsynen av de europeiska försvarsförmågorna och de långsiktiga kapacitetsbehoven.

(17) Försvarsmaktens forskningsanstalt, som utnyttjar extern forskning och deltar i multinationella analysnätverk, stöder också försvarsförvaltningens internationella samarbete.

Sammanfattning

(18) Framtidsredogörelsen är en sakkunnigt utarbetad helhet som ger en stark grund för en långsiktig utveckling av Finlands försvar och för den nationella beredskapen. Dess analyser är metodmässigt högklassiga och väl förenliga med försvarsförvaltningens eget framsynsarbete. Redogörelsen identifierar samma centrala förändringsfaktorer som också styr planeringen av Finlands försvar: den ökade geopolitiska konkurrensen, den tekniska omvälvningen, klimatförändringens konsekvenser, osäkerheten i ekonomin och i synnerhet Rysslands framtida utveckling.

(19) Utifrån redogörelsen och försvarsförvaltningens analyser kan man identifiera flera kritiska åtgärder för att bygga upp en trygg framtid. Till dessa hör att upprätthålla och utveckla ett starkt nationellt försvar som en del av Nato, intensifiera det nordiska och europeiska försvarssamarbetet, stödja det regelbaserade internationella systemet samt att hantera försörjningsberedskapen och de kritiska beroendeförhållandena.

(20) En viktig slutsats är att vikten av internationellt samarbete ökar. Finland drar nytta av aktivt deltagande i Natos framsynsarbete, bilaterala samarbetsrelationer, det systematiska nordiska framsynsarbetet och samarbetet inom EU. Ett nära samarbete med forskningsinstitut och tankesmedjor stärker Finlands förmåga att följa den tekniska utvecklingen och den geopolitiska utvecklingen. De internationella nätverken utgör en viktig del av Finlands lägesbild och kunskapsunderlag för beslutsfattandet.

(21) Försvarsutskottet betonar att det är nödvändigt att experter inom försvarsförvaltningen systematiskt deltar i beredningen av kommande redogörelser. På så sätt säkerställs att försvarets synpunkter, utvecklingen av den militära säkerheten och särdragen i den internationella omvärlden

Utlåtande FsUU 15/2025 rd

beaktas på ett heltäckande sätt i statsrådets framtidsarbete. Redogörelsen stöder i betydande grad utvecklingen av Finlands försvar och utgör en konkret grund för planering som förbättrar Finlands säkerhet i alla möjliga framtidsutsikter.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Försvarsutskottet föreslår

att framtidsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 20.11.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Heikki Autto saml
medlem Miko Bergbom saf
medlem Timo Furuholm vänst
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Tomi Immonen saf
medlem Riitta Kaarisalo sd
medlem Mika Kari sd
medlem Jarno Limnell saml
medlem Juha Mäenpää saf
medlem Jari Ronkainen saf
medlem Hanna Räsänen cent
medlem Paula Werning sd
ersättare Niina Malm sd
ersättare Sari Tanus kd.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.